

СЧЕТОВОДЕН БАЛАНС
на ВСУ "Черноризец Храбър"
към 31.12.2017г.

БУЛСТАТ: 103010965

АКТИВ	Сума (хил.лв.)		ПАСИВ	Сума (хил.лв.)	
	текуща год.	предх. год.		текуща год.	предх. год.
Раздели, групи статии			Раздели, групи статии		
а	1	2	а	1	2
Б. Нетекущи (дълготрайни) активи			А. Собствен капитал		
I. Нематериални активи			IV. Резерви		
2. Концесии, патенти, лицензии, търговски марки, програмни продукти и други подобни права и активи	14	74	4. Други резерви	60 203	62 624
Общо за група I:	14	74	Общо за група IV:	60 203	62 624
II. Дълготрайни материални активи			Общо за раздел А	60 203	62 624
1. Земи и сгради, в т.ч.:	1 937	2 005	Б. Провизии и сходни задължения		
- земи	572	572	1. Провизии за пенсии и други подобни задължения	815	743
- сгради	1 365	1 433	3. Други провизии и сходни задължения	36	-
2. Машини, производствено оборудване и апаратура	30	47	Общо за раздел Б	851	743
3. Съоръжения и други	1 902	1 952	В. Задължения		
4. Предоставени аванси и дълготрайни материални активи в процес на изграждане	5 196	5 194	3. Получени аванси, в т.ч.:	641	667
Общо за група II:	9 065	9 198	до 1 година	641	667
III. Дълготрайни финансови активи			4. Задължения към доставчици, в т.ч.:	16	24
1. Акции и дялове в предприятия от група	13 409	13 409	до 1 година	16	24
6. Други заеми	1 990	2 826	6. Задължения към предприятия от група, в т.ч.:	20	19
Общо за група III:	15 399	16 235	до 1 година	20	19
IV. Отсрочени данъци	3	-	8. Други задължения, в т.ч.:	245	359
Общо за раздел Б:	24 481	25 507	до 1 година	245	359
В. Текущи (краткотрайни) активи			- към персонала, в т.ч.:	1	25
I. Материални запаси			до 1 година	1	25
1. Суровини и материали	147	197	- осигурителни задължения, в т.ч.:	151	147
3. Продукция и стоки, в т.ч.:	248	277	до 1 година	151	147
- стоки	248	277	- данъчни задължения, в т.ч.:	72	68
Общо за група I:	395	474	до 1 година	72	68
II. Вземания			Общо за раздел В, в т.ч.:	922	1 069
1. Вземания от клиенти и доставчици	11	20	до 1 година	922	1 069
4. Други вземания	832	1 009	Г. Финансирания и приходи за бъдещи периоди, в т.ч.:	251	520
Общо за група II:	843	1 029	- финансирания	251	520
IV. Парични средства, в т.ч.:					
- в брой	8	22			
- в безсрочни сметки (депозити)	36 453	37 883			
Общо за група IV:	36 461	37 905			
Общо за раздел В:	37 699	39 408			
Г. Разходи за бъдещи периоди	47	41			
СУМА НА АКТИВА (А+Б+В+Г)	62 227	64 956	СУМА НА ПАСИВА (А+Б+В+Г)	62 227	64 956

Дата: 27.03.2018г.

Съставител:.....

/Румяна Жекова/

Ръководител:.....

/проф.д.ик.н.Анна Недялкова/

ЗАВЕРИЛ:

регистриран одитор № 0207

Надя Костова:

управител Симеон Симов

ОТЧЕТ ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ
на ВСУ "Черноризец Храбър"
за периода от 01.01.2017г. до 31.12.2017г.

Приложение №2
към СС1
БУЛСТАТ: 103010965

НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗХОДИТЕ	Сума (в хил.лв.)		НАИМЕНОВАНИЕ НА ПРИХОДИТЕ	Сума (в хил.лв.)	
	текуща година	предх. година		текуща година	предх. година
а	1	2	а	1	2
А. Разходи			Б. Приходи		
2. Разходи за суровини, материали и външни услуги, в т.ч.:	50	43	1. Нетни приходи от продажби, в т.ч.:	122	109
а) суровини и материали	8	8	б) стоки	51	51
б) външни услуги	42	35	в) услуги	71	58
3. Разходи за персонала, в т.ч.	14	11	4. Други приходи	20	23
а) разходи за възнаграждения	12	9	Общо приходи от оперативна дейност (1+2+3+4)	142	132
б) разходи за осигуровки, в т.ч.	2	2	7. Други лихви и финансови приходи	16	38
- осигуровки, свързани с пенсии	1	1	Общо финансови приходи (5+6+7)	16	38
4. Разходи за амортизация и обезценка, в т.ч.:	3	13	Общо приходи (1+2+3+4+5+6+7)	158	170
а) разходи за амортизация и обезценка на дълготрайни материални и нематериални активи, в т.ч.:	3	13			
- разходи за амортизация	3	13			
5. Други разходи, в т.ч.:	50	35			
а) балансова стойност на продадени активи	29	30			
Общо разходи за оперативна дейност (1+2+3+4+5)	117	102			
б. Разходи от обезценка на финансови активи, включително инвестициите, признати като текущи (краткосрочни) активи, в т.ч.:	35	-			
Общо финансови разходи (6+7)	35	-			
8. Печалба от обичайна дейност	6	68			
Общо разходи (1+2+3+4+5+6+7)	152	102			
9. Счетоводна печалба (общо приходи-общо разходи)	6	68			
10. Разходи за данъци от печалбата	(3)	-			
12. Печалба (9-10-11)	9	68			
ВСИЧКО (Общо разходи+10+11+12)	158	170	ВСИЧКО (Общо приходи+10)	158	170

Дата: 27.03.2018г.

Съставител:.....

/Румяна Жехова/

Ръководител:.....

/проф.д.и.к.н. Анна Неделкова /

ПРОВЕРИЛ:
 регистриран одитор № 0207
 Надя Костова:
 управител: Симеон Симов

ОТЧЕТ ЗА ПРИХОДИТЕ И РАЗХОДИТЕ
на ВСУ "Черноризец Храбър"
за периода от 01.01.2017г. до 31.12.2017г.

Приложение №2
 към СС9
 БУЛСТАТ: 103010965

НАИМЕНОВАНИЕ НА РАЗХОДИТЕ	Сума (в хил.лв.)		НАИМЕНОВАНИЕ НА ПРИХОДИТЕ	Сума (в хил.лв.)	
	текуща година	предх. година		текуща година	предх. година
а	1	2	а	1	2
I. РАЗХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА			I. ПРИХОДИ ЗА ДЕЙНОСТТА		
A. Разходи за регламентирана дейност			Б. Приходи от регламентирана дейност		
1. Дарения	2	2	1. Приходи от дарения под условие	1 454	884
Всяко А:	2	2	2. Приходи от дарения без условие	32	145
Б. Административни разходи	12 541	12 461	4. Други приходи	9 815	10 433
Общо I:	12 543	12 463	Общо I:	11 301	11 462
II. ФИНАНСОВИ РАЗХОДИ			II. ФИНАНСОВИ ПРИХОДИ		
3. Разходи за лихви	-	2	5. Приходи от лихви	18	22
5. Отрицателни разлики от промяна на валутни курсове	336	9	8. Положителни разлики от промяна на валутни курсове	5	105
6. Други разходи по финансови операции	875	20	Общо II:	23	127
Общо II:	1 211	31	III. ПЕЧАЛБА ОТ СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ	9	68
IV. ОБЩО РАЗХОДИ	13 754	12 494	IV. ОБЩО ПРИХОДИ	11 333	11 657
V. РЕЗУЛТАТ	-	-	V. РЕЗУЛТАТ	2 421	837
Всячко (IV + V)	13 754	12 494	Всячко (IV + V)	13 754	12 494

Дата: 27.03.2018г.

Съставител:.....

/Румяна Жекова /

Ръководител:.....

/проф.д.ик.н.Анна Недялкова /

ЗАВЕРИЛ:
 регистриран одитор № 0207
 Надя Костова:
 управител Симеон Симов

ОТЧЕТ ЗА СОБСТВЕНИЯ КАПИТАЛ
на ВСУ "Черноризец Храбър"
за периода от 01.01.2017г. до 31.12.2017г.

Показатели	Записан капитал	Премии от емисии	Резерв от последващи оценки	Резерви				Финансов резултат от минали години			Текуща печалба / загуба	Общо собствен капитал	
				Законови	Резерв, свързан с изкупени собствени акции	Резерв съгласно учредителен акт	Други резерви	Неразпределена печалба	Непокрита загуба				
										4			5
а	1	2	3								10	11	
1. Салдо в началото на отчетния период													62 624
4. Салдо след промени в счетоводната политика и грешки	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	62 624
6. Финансов резултат за текущия период													(2 421)
10. Други изменения в собствения капитал													
11. Салдо към края на отчетния период	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	60 203
13. Собствен капитал към края на отчетния период (11± 12)	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	60 203

(хил.лева)

Дата: 27.03.2018г.

Съставител:
/Румяна Жекова /

Ръководител:
/проф. д.ик.н. Анна Недялкова /

ЗАВЕРИЛ:
регистрацион одитор №0207
Надя Костова:
управител Симеон Симов

ОТЧЕТ ЗА ПАРИЧНИЯ ПОТОК
на ВСУ "Черноризец Храбър"
за периода от 01.01.2017г. до 31.12.2017г.

БУЛСТАТ: 103010965

Наименование на потоците	Сума /хил. лв./	
	Текуща година	Предходна година
а	1	2
I. Наличност на парични средства в началото на периода	37 905	40 987
II. ПАРИЧНИ ПОТОЦИ ОТ НЕСТОПАНСКА ДЕЙНОСТ		
А. Постъпления от нестопанска дейност		
1. Получени дарения под условие	1 116	1 018
2. Получени дарения без условие	27	45
5. Получени обезщетения за застраховане	15	-
6. Постъпления от банкови и валутни операции	10	46
7. Други постъпления	9 892	10 613
Всичко постъпления от нестопанска дейност	11 060	11 722
Б. Плащания за нестопанска дейност		
1. Изплатени дарения	2	2
2. Изплатени заплати	5 947	5 896
3. Изплатени осигуровки	1 536	1 497
4. Плащания по банкови и валутни операции	52	28
6. Други плащания	5 011	7 408
Всичко плащания за нестопанската дейност	12 548	14 831
В. Нетен паричен поток от нестопанска дейност	(1 488)	(3 109)
III. ПАРИЧНИ ПОТОЦИ ОТ СТОПАНСКА ДЕЙНОСТ		
А. Постъпления от стопанска дейност		
2 Постъпления от клиенти	151	128
4. Други постъпления	-	8
Всичко постъпления от стопанска дейност	151	136
Б. Плащания за стопанската дейност		
2 Плащания към доставчици	81	82
3 Изплатени данъци	12	10
5 Други плащания	14	17
Всичко плащания за стопанската дейност	107	109
В. Нетен паричен поток от стопанската дейност	44	27
IV. Наличност на парични средства в края на периода	36 461	37 905
V. ИЗМЕНЕНИЕ НА ПАРИЧНИТЕ СРЕДСТВА ПРЕЗ ПЕРИОДА	(1 444)	(3 082)

Дата: 27.03.2018г.

Съставител:.....

/Румяна Жекова /

Ръководител:.....

/проф.д.ик.н.Анна Недялкова /

ЗАБЕРИЛ:
регистриран одитор №0207
Надя Костова:
управител: Симеон Симов

ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ ГОДИШНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ ЗА 2017 г.

на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър”

ЕИК по БУЛСТАТ: 103010965

I. СТАТУТ И ПРЕДМЕТ НА ДЕЙНОСТ

1. Правен статут

Варненски свободен университет "Черноризец Храбър" е създаден през 1991 година. С решение на 37-то Народно събрание от 21.07.1995 г. получава статут на висше училище (Държавен вестник, бр.68/1995 г.). Именуван е „Черноризец Храбър” с решение на 39-то Народно събрание от 26.03.2003 г. (Държавен вестник, бр.30/2003 г.). На 12.04.2001 г. ВСУ получава институционална акредитация на НАОА. На 13.06.2013 г. НАОА дава нова институционална акредитация на университета за срок от шест години. Като частно учебно заведение, университетът осъществява дейността си, спазвайки Конституцията на Република България и Закона за висшето образование.

Органи на управление на ВСУ са: Настоятелство, Президент на ВСУ, Академичен съвет, Ректор.

Предвидените в Закона за висшето образование функции на учредител на ВСУ „Черноризец Храбър”, съгласно Правилника за устройството и дейността на ВСУ, се изпълняват от Настоятелството, висш орган на управление.

Представляващ университета е Президентът на ВСУ – проф.д.ик.н. Анна Недялкова.

Седалище и адрес на управление: гр. Варна, район „Приморски”, к.к. „Чайка”, ул. „Янко Славчев” № 84

Разкрити клонове: Филиал на ВСУ „Черноризец Храбър” в гр. Смолян, ул. “Перелик”№2.

2. Предмет на дейност

ВСУ “Черноризец Храбър“ като висше училище, съгласно чл.6, ал.1 и ал.2 от Закона за висшето образование, е юридическо лице с предмет на дейност: подготовка на специалисти, способни да развият и прилагат научни знания в различни области на човешката дейност; повишаване квалификацията на специалисти; развитие на науката, културата и иновационната дейност.

Съгласно чл.6, ал.2 от ЗВО, висшето училище може да развива научно - производствена, художествено - творческа, спортна и здравна дейност в съответствие със спецификата си, както и стопанска дейност, свързана с основната дейност на висшето училище по ал.1 и реализацията на създаваните от него научноизследователски резултати и други обекти на интелектуална собственост.

На основание чл.96а, ал.1 от Закона за висшето образование, за основната си дейност ВСУ не подлежи на облагане с корпоративен данък по част втора от ЗКПО.

На основание чл.2, ал.1, т.1, във връзка чл. 1, т.2 и т.7 от ЗКПО, университетът е данъчно задължено лице за печалбата си от сделки по чл.1 от Търговския закон и отдаване под наем на движимо и недвижимо имущество.

II. БАЗА ЗА ИЗГОТВЯНЕ НА ГОДИШНИЯ ФИНАНСОВ ОТЧЕТ

1. Основни положения

Университетът води своето текущо счетоводство и изготвя финансовите си отчети в съответствие с изискванията на Закона за счетоводството, Националните счетоводни стандарти, утвърдени от Министерски съвет с ПМС № 394/30.12.2015 г., в сила от 01.01.2016 г., и вътрешните нормативни актове.

Настоящият финансов отчет не е консолидиран. Съгласно изискванията на Националното счетоводно законодателство консолидираният финансов отчет ще бъде изготвен от компанията - майка - "Академичен парк 2020"АД до 30 юни 2018 година. Този индивидуален финансов отчет ще представлява неразделна част от консолидирания финансов отчет.

Индивидуалният сметкоплан, като основна част на счетоводната политика, е съставен, като в него са включени счетоводни сметки за отделно отчитане на нестопанската и стопанската дейност, както и за отделно отчитане на приходите и разходите, свързани с тези дейности, съгласно изискването на т.3.2. от СС 9.

Разпределението на общоуниверситетските разходи, които не се отнасят само към определена дейност, се разпределят между нестопанската и стопанска дейност, съгласно чл.30 от ЗКПО. За 2017 г. частта, съответстваща на стопанска дейност е 1,38 %.

Счетоводният баланс на ВСУ Черноризец Храбър" е съставен, съгласно приложение № 1 от СС 1, като са спазени изискванията на т.4.1. от СС 9.

Отчетите за приходите и разходите, касаещи стопанската и нестопанска дейност, са съставени в двустранна форма, съгласно приложение № 2 от СС 9 и приложение № 2 от СС 1, при спазване на изискванията на т.5.1. и т.8.2 от СС 9.

Отчетът за собствения капитал е съставен, съгласно приложение № 4 на СС 1, в съответствие с изискванията на т.7 от СС 9.

Отчетът за паричния поток е съставен, съгласно приложение № 4 на СС 9, и в съответствие с изискванията на СС 7.

Приложението към годишния финансов отчет е изготвено в съответствие със СС 1, съгласно т.8.1. от СС 9.

2. Отчетна валута

Финансовият отчет е изготвен и представен в български лева, закръглени до хиляда и в съответствие с принципа на историческата цена.

3. База за оценяване

Базата за оценяване на дълготрайни материални и нематериални активи, използвана при изготвянето на финансовия отчет е цена на придобиване.

Базата за оценяване на стоково-материалните запаси е по-ниската от доставната и нетната реализируема стойност. Нетна реализируема стойност представлява предполагаемата продажна цена в нормалния ход на стопанската дейност, намалена с приблизително оценените необходими разходи за завършване на производствения цикъл и тези, необходими за осъществяване на продажбата.

4. Счетоводни принципи

Настоящите финансови отчети са изготвени при спазване на основните счетоводни принципи, регламентирани в чл.26 от ЗС:

- действащо предприятие;
- последователност на представянето и сравнителна информация;
- предпазливост;
- начисляване;

- независимост на отделните отчетни периоди и стойностна връзка между начален и краен баланс;
- същественост;
- компенсиране;
- предимство на съдържанието пред формата;
- оценяване на позициите, които са признати във финансовите отчети, се извършва по цена на придобиване, която може да е покупна цена или себестойност или по друг метод, когато това се изисква в приложимите счетоводни стандарти.

5. Операции с чужда валута

Операциите с чуждестранна валута се отчитат в лева по обменния курс, приложим в деня на извършване на сделката. Паричните активи и пасиви, деноминирани в чуждестранна валута, се отчитат в лева по заключителния курс на БНБ. Курсовите разлики, произтичащи от тези операции се отчитат във финансовия резултат за периода.

Валутният курс, използван към 31.12.2017г. за преизчисляване в отчетната валута на паричните позиции в чуждестранна валута е, както следва:

EUR – 1,95583 BGN /1 EUR
 USD – 1,63081 BGN /1 USD
 CHF – 1,67136 BGN /1 CHF
 TRY – 4,30193 BGN /10 TRY

III. ПРИЛАГАНА СЧЕТОВОДНА ПОЛИТИКА

Нетекущи (дълготрайни) активи

1. Нематериални активи

1.1. Като дълготрайни нематериални активи във ВСУ се признават придобитите и контролирани от университета установими нефинансови ресурси, които нямат физическа субстанция, са със съществено значение при употребата им и от използването им се очакват икономически изгоди.

Активи, на които цената на придобиване е еквивалентна или надвишава 700,00 лева се капитализират.

1.2. Разходите за дейности по развитие, резултатите от които се използват за производство и реализация на нови или подобрене на съществуващите продукти или процеси, се капитализират, когато са налице обективни доказателства, че продуктът или процесът е технически и икономически реализируем за целите на производството и университетът разполага с достатъчно ресурси, за да финализира развитието.

Капитализираните разходи включват направените разходи за материали, директно вложен труд и съответната пропорционална част от непреките производствени разходи. Останалите разходи за развитие се признават като разход в момента на тяхното възникване.

Капитализираните разходи за развитие се отчитат по себестойност, намалена с натрупаната амортизация и загуби от обезценка.

1.3. Първоначално всеки дълготраен нематериален актив се оценява, както следва:

а) При доставка от външен доставчик – по цена на придобиване, покупната цена (включително митата и невъзстановимите данъци) и всички преки разходи.

Когато придобиването е свързано с разсрочено плащане на твърда база, разликата между сегашната стойност на всички плащания и сумата на всички плащания се признава за лихвен разход през периода на разсрочено плащане.

Когато придобиването е свързано с разсрочено плащане на променяща се база, първоначалната оценка се определя приблизително съобразно зависимостта на заложената промяна на базата.

б) Първоначалната оценка на създаден в университета нематериален актив се определя по начин, идентичен на възприетия за определяне на себестойността на произведената продукция във ВСУ и представлява сборът от разходите, извършени до момента, в който нематериалният актив за пръв път е постигнал критериите за признаване.

в) Първоначалната оценка на нематериален актив, получен в резултат на безвъзмездна сделка, се определя по справедливата му стойност.

г) По справедливата стойност на получения актив – при замяна или частична замяна срещу несходен недълготраен материален актив или други активи.

1.4. Последващите разходи по дълготрайните нематериални активи се капитализират, когато чрез тяхното реализиране се увеличава бъдещата икономическа изгода над тази от първоначално оценената стандартна ефективност на съществуващия актив.

Всички други последващи разходи, в т.ч. и за поддържане на първоначално установената стандартна ефективност се признават за разход в периода, през който са направени.

Разходите за усъвършенстване, т.е. тези, които водят до увеличаване на очакваните икономически изгоди спрямо първоначално оценената стандартна ефективност на съществуващия актив се отразяват като увеличение на отчетната му стойност (или като отделен нематериален актив).

1.5. Временното извеждане от употреба на дълготрайните нематериални активи (консервиране) се прилага по отношение на активи, които не се ползват в дейността на предприятието за период, не по-кратък от 12 (дванадесет) месеца.

За периода на консервация на активите не се начислява амортизация.

Към консервация на дълготрайни нематериални активи се пристъпва на база икономическа обосновка и вземане на решение за консервацията, план с конкретни процедури за осъществяване на консервацията, изискванията, при изпълнението на които ще се осъществи повторното въвеждане на активите в употреба, както и прогноза за осъществяването на тези изисквания.

2. Дълготрайни материални активи

2.1. Като дълготрайни материални активи в във ВСУ се третират и признават придобитите и притежавани от университета установими нефинансови ресурси, които се очаква да бъдат използвани през повече от един отчетен период, имат натурално-веществена форма и се използват за производството и/или доставката/ продажбата на активи или услуги, за отдаване под наем, за административни или за други цели.

Активи, на които цената на придобиване е еквивалентна или надвишава 700,00 лева се капитализират.

2.2. Първоначално всеки дълготраен материален актив се оценява по цена на придобиване, която се определя, както следва:

а) По цената на придобиване - покупната цена (включително митата и невъзстановимите данъци) и всички преки разходи. Когато придобиването е свързано с разсрочено плащане, разликата между сегашната стойност на всички плащания и сумата на всички плащания се признава за лихвен разход през периода на разсрочено плащане.

б) Себестойност - когато са създадени в университета (направените разходи за материали, директно вложен труд и съответната пропорционална част от непреките производствени разходи).

в) Справедлива стойност - когато са получени в резултат на безвъзмездна сделка.

г) По справедливата стойност на получения актив – при замяна или частична замяна срещу несходен дълготраен материален актив или други активи.

д) По балансова стойност на отдадения актив – при замяна на подобен актив, който има сходна употреба в същата сфера на стопанската дейност и сходна справедлива стойност.

2.3. Последващите разходи по дълготрайните материални активи се капитализират, когато чрез тяхното реализиране се увеличава бъдещата икономическа изгода над тази от първоначално оценената стандартна ефективност на съществуващия актив.

Всички други последвали разходи се признават за разход в периода, през който са направени.

2.4. След първоначалното признаване като актив всеки дълготраен материален актив се отчита по цена на придобиване, намалена с начислените амортизации и натрупаната загуба от обезценка.

2.5. Временното извеждане от употреба на дълготрайните материални активи (консервиране) се прилага по отношение на активи, които не се ползват в дейността на предприятието за период, не по-кратък от 12 (дванадесет) месеца.

За периода на консервация на активите не се начислява амортизация.

Към консервация на дълготрайни материални активи се пристъпва на база икономическа обосновка и вземане на решение за консервацията, план с конкретни процедури за осъществяване на консервацията, изискванията, при изпълнението на които ще се осъществи повторното въвеждане на активите в употреба, както и прогноза за осъществяването на тези изисквания.

3. Методи за амортизация на амортизируемите дълготрайни материални и нематериални дълготрайни активи

При счетоводното начисляване на амортизацията на ДМА и НДА е прилаган линейният метод за амортизация за всички групи амортизируеми активи.

Земята, произведенията на изкуството, книгите в библиотечния фонд и временно изведените от употреба активи не се амортизират.

Амортизацията на дълготрайните активи се начислява от месеца, следващ месеца на въвеждането им в експлоатация.

През отчетния период избраният метод не е променян.

Амортизационните норми са определени в процент, като съотношение на амортизационната сума, приета за сто, и полезния срок за ползване на актива в брой години по категории, както следва:

- Сгради и съоръжения – 25 години
- Машини, производствено оборудване и апаратура – 3,3 – 6,7 години
- Транспортни средства и автомобили – 4 – 10 години
- Компютърна техника и програмни продукти – 2 години
- Обзавеждане и стопански инвентар – 6,7 години
- Други нематериални дълготрайни активи – 3 години

4. Инвестиции

4.1. Дъщерни са предприятията, контролирани от ВСУ. Контрол съществува, когато университетът притежава властта, директно или индиректно, да управлява финансовата и оперативна политика на друго предприятие с оглед извличането на изгоди от дейността му.

В индивидуалните финансови отчети на ВСУ инвестициите в дъщерни предприятия се отчитат по себестойността съгласно СС 28 "Отчитане на инвестициите в асоциирани предприятия". Инвестицията се отчита по себестойност (цена на придобиване). Отчита се приход от инвестицията единствено до степента, в която се получават суми при разпределение на натрупаните печалби на предприятието (дивиденди), в което е инвестирано, възникнали след датата на придобиване на инвестицията. Разпределенията, надвишаващи тези печалби, представляват възстановяване на инвестицията и се отчитат като намаление на себестойността ѝ.

4.2. Асоциирани са предприятията, върху които ВСУ оказва значително влияние, но не и контрол върху финансовата им и оперативна политика.

В индивидуалните финансови отчети на университета инвестициите в асоциирани предприятия се отчитат по себестойността метод съгласно СС 28 „Отчитане на инвестициите в асоциирани предприятия”. Отчита се приход от инвестицията единствено до степента, в която се получават суми при разпределение на натрупаните печалби на предприятието (дивиденди), в което е инвестирано, възникнали след датата на придобиване на инвестицията. Разпределенията, надвишаващи тези печалби, представляват възстановяване на инвестицията и се отчитат като намаление на себестойността ѝ.

4.3. Други инвестиции

Договорните взаимоотношения с други предприятия, по силата на които ВСУ се е ангажирано със стопанска дейност, подлежаща на съвместен контрол, се третират и отчитат като инвестиции в смесени предприятия.

5. Свързани лица

ВСУ „Черноризец Храбър” има отношение на свързано лице с всяко физическо лице или близък член на това лице, което:

- упражнява контрол или упражнява съвместен контрол върху отчитащото се предприятие;
- упражнява значително влияние върху отчитащото се предприятие; или
- е член на ключов ръководен персонал на отчитащото се предприятие или на предприятието майка на отчитащото се предприятие

И/или предприятие/я, за които:

- Предприятието и отчитащото се предприятие са членове на една и съща група;
- Едно предприятие е асоциирано или съвместно предприятие на другото предприятие (или асоциирано, или съвместно предприятие на член от група, на която другото предприятие е член).
- И двете предприятия са съвместни предприятия на едно и също трето лице.
- Дадено предприятие е съвместно предприятие на трето предприятие и другото предприятие е асоциирано предприятие на третото предприятие.
- Предприятието представлява план за доходи след напускане на работа в полза на наетите лица на отчитащото се предприятие или на предприятието, свързано с отчитащото се предприятие. Ако отчитащото се предприятие само по себе си представлява такъв план, финансиращите работодатели също са свързани с отчитащото се предприятие.
- Предприятието е контролирано или контролирано съвместно от лице, свързано с отчитащото се предприятие
- Лице, свързано с отчитащото се предприятие, което упражнява контрол или упражнява съвместен контрол върху отчитащото се предприятие, упражнява значително влияние върху предприятието или е член на ключов ръководен персонал на предприятието (или на предприятието майка)

Лица, които не са свързани - не се третират като свързани лица:

- Две предприятия, само защото имат един и същ директор или друг член на ключов ръководен персонал или защото член на ключов ръководен персонал на едно предприятие упражнява значително влияние върху друго предприятие;
- Двама съвместни контролиращи съдружници, само защото упражняват съвместен контрол върху съвместното предприятие;

Предоставящи финансиране организации; професионални съюзи; предприятия за обществени услуги; държавни ведомства и агенции, които не контролират, контролират съвместно или вляят значително върху отчитащото се предприятие в процеса на нормалните им взаимоотношения с предприятието (въпреки, че те могат да ограничат свободата на действие на предприятието или да участват в процеса на

вземане на решения); отделен клиент, доставчик, притежател на франчайзни права, дистрибутор или генерален представител, с когото предприятието извършва значителен обем от стопанската си дейност, просто по силата на възникналата вследствие на това икономическа зависимост.

ВСУ „Черноризец Храбър” има отношение на свързано лице със следните предприятия и физически лица:

5.1. Предприятия:

- „Академичен парк 2020” АД - дружество-майка
- „Академичен парк 2020 Инвест” ЕАД - дъщерно предприятие на дружеството-майка (предприятие от група)
- „Ханс-Плейс-Инвест“ ЕООД - дъщерно предприятие на „Академичен парк 2020 Инвест” ЕАД (предприятие от група)
- „Академичен парк 2020 Холидей” ЕАД - дъщерно предприятие на дружеството-майка (предприятие от група)
- „Зеленика“ ДЗЗД - съвместно предприятие на дружеството-майка
- „Билдинг мастърс” ЕООД - съдружник в съвместно предприятие на дружеството-майка
- Консорциум „Обединение Образование” - съвместно предприятие на ВСУ
- Сдружение „ТУР-2013” - чрез ключов управленски персонал
- Сдружение „Единение“ - чрез ключов управленски персонал
- „Гутоара” ООД - чрез ключов управленски персонал
- Адвокатско дружество „Янев, Томов и партньори” - чрез ключов управленски персонал
- Фондация „Родопски ценности Смолян” - чрез ключов управленски персонал
- Сдружение „Инициативна международна асоциация по ръгби” - чрез ключов управленски персонал
- „Старите лозя” ДЗЗД - чрез ключов управленски персонал
- Сдружение „Приятели на Европа” - чрез ключов управленски персонал
- Сдружение „Регионална агенция за предприемачество и иновации Варна” - чрез ключов управленски персонал
- „Албатрос - 1” ООД - чрез ключов управленски персонал
- „Мега транс” АД - чрез ключов управленски персонал
- „Чайка пропърти мениджмънт сървис” ООД - чрез ключов управленски персонал
- „Профайер” ООД - чрез ключов управленски персонал
- „Мега транс инженеринг” ООД - чрез ключов управленски персонал
- „Морски свят 2011” ООД - чрез ключов управленски персонал
- „Каданс” ЕООД - чрез ключов управленски персонал
- „Студентско обслужване” ДЗЗД - чрез ключов управленски персонал
- „Черноморски бряг” ДЗЗД - чрез ключов управленски персонал

5.2. Физически лица в състава на Настоятелството:

- проф.д.ик.н. Анна Манолова Недялкова - Президент и Председател на Настоятелството на ВСУ, Председател на Съвета на директорите на дружеството-майка
- доц.д-р Красимир Александров Недялков - Вицепрезидент и член на Настоятелството на ВСУ, Изпълнителен член на Съвета на директорите на дружеството-майка
- Яни Димитров Янев - Вицепрезидент и член на Настоятелството на ВСУ, Зам. председател на Съвета на директорите на дружеството-майка

- проф.д.пс.н. Галя Тодорова Герчева - Ректор и член на Настоятелството на ВСУ
- проф.д-р Павел Георгиев Павлов - Зам.Ректор по НИД и член на Настоятелството на ВСУ
- проф.д-р Петър Георгиев Христов - Декан на Юридически факултет и член на Настоятелството на ВСУ
- доц.д-р Елеонора Николова Танкова - Декан на факултет "Международна икономика и администрация" и член на Настоятелството на ВСУ
- проф.д-р Стефан Недялков Терзиев - Член на Настоятелството на ВСУ
- проф. Петър Илиев Ангелов – Член на Настоятелството на ВСУ
- Илия Петров Раев - Член на Настоятелството на ВСУ
- Марин Михов Василев - Член на Настоятелството на ВСУ
- Никола Петров Николов - Член на Настоятелството на ВСУ

6. Финансови инструменти

Не са налице значими финансови рискове от гледна точка на финансовата стабилност на университета.

С оглед дейността на университета не са налице предпоставки за валутен риск, лихвен риск, кредитен риск, ликвиден риск и/или други финансови рискове, които да окажат влияние върху оперативната му дейност.

6.1. Възприета в университета политика относно финансовите инструменти:

Покупката на финансов инструмент се признава по метода дата на уреждане.

ВСУ признава финансовия инструмент (финансовия актив или финансовия пасив) в своя счетоводен баланс единствено, когато стане страна в договорните условия на инструмента.

6.2. Класификация:

6.2.1. Финансовите активи се класифицират в зависимост от целта на придобиване, както следва:

- Финансови активи, държани за търгуване – бързоликвидни активи, придобити с цел получаване на печалба, произтичаща от краткосрочни колебания в цените или в дилърски марж;

- Финансови активи, държани до настъпване на падеж – когато са с фиксирано или определяемо плащане и фиксиран падеж, и по отношение на които намерението на предприятието е да ги запази до настъпване на падежа им;

- Кредити и вземания, възникнали първоначално във ВСУ - финансовите активи, създадени от университета, посредством директно предоставяне на пари, стоки или услуги.

- Обявени за продажба - всички активи, които не могат да бъдат отнесени към останалите групи на финансовите активи.

6.2.2. Финансовите пасиви се класифицират съобразно целта при поемането им, както следва:

- Финансови пасиви, държани за търгуване - финансови пасиви, поети от университета с цел получаване на печалба, произтичаща от краткосрочни колебания в цените или в дилърските маржове.

- Финансови пасиви, държани до настъпване на падеж - финансови пасиви, които са с фиксирано или определяемо плащане и фиксиран падеж, и по отношение на които намерението на университета е да ги запази до настъпване на падежа им;

- Финансови пасиви, възникнали първоначално във ВСУ - финансови пасиви, създадени от университета, посредством директно получаване на пари, стоки или услуги.

6.3. Първоначална оценка:

6.3.1. Финансовият актив се зачислява по цена на придобиване, която включва: справедливата стойност на даденото за него вложение и разходите по извършване на сделка с финансовия инструмент.

6.3.2. Финансовият пасив се зачислява по цена на придобиване, която включва: справедливата стойност на полученото за него вложение и разходите по извършване на сделка с финансовия инструмент.

6.4. Последваща оценка:

6.4.1. Финансови активи, държани за търгуване и финансови активи, обявени за продажба - по справедлива стойност, която не се коригира с очакваните разходи по продажбата или друг вид освобождавания на финансовите активи.

Кредити и вземания, възникнали първоначално в университета с фиксиран падеж и недържани за търгуване и инвестиции, държани до настъпване на падеж - по амортизируема стойност чрез използване на метода на ефективната лихва, която стойност се коригира с всякакви отчисления за обезценка и несъбираемост.

Заеми и вземания, предоставени от университета, които нямат фиксиран падеж се отчитат по себестойност.

6.4.2. Финансови пасиви, държани за търгуване – по справедлива стойност.

Финансови пасиви, държани до настъпване на падеж и възникналите първоначално в университета – по амортизируема стойност.

6.5. Обезценка

Към датата на финансовия отчет финансовите инструменти се проверяват за обезценка.

Обезценката на финансовите активи, отчитани по справедлива стойност и класифицирани като финансови активи, държани за търгуване се отчитат като текущи финансови приходи или текущи финансови разходи.

Обезценката на финансовите активи, отчитани по справедлива стойност и класифицирани финансови активи, обявени за продажба се отчитат като текущи финансови приходи или текущи финансови разходи.

Обезценката на финансовите активи, класифицирани като кредити и вземания, възникнали първоначално в предприятието и държани за търгуване, се отчита като текущи финансови приходи или текущи финансови разходи.

Обезценката на финансовите активи, отчитани по амортизируема стойност се отчита като финансов разход.

6.6. Отписване на финансови инструменти.

ВСУ отписва изцяло или частично финансовите си инструменти (включително произтичащите от обезпечения) единствено, когато договорените права или задължения по тях бъдат погасени. Последното е налице при: реализиране на правата или уреждане на задълженията; отказ от правата или отменяне на задълженията; изтичане на срока за реализиране на правата или за уреждане на задълженията.

7. Стоково-материални запаси

Стоково - материалните запаси са под формата на:

- материали, придобити чрез покупка и предназначени за използване в учебния процес (канцеларски и рекламни материали, гориво за отопление);

- стоки, придобити чрез покупка и предназначени за продажба в помощните звена.

Стоките и материалите се оценяват по доставна стойност (историческа цена), представляваща сумата от всички разходи по закупуването и преработката, както и други разходи, направени във връзка с довеждането на СМЗ до настоящето им място и състояние.

В края на годината те се оценяват по по-ниската между цената на придобиване и нетната им реализируема стойност.

При отписване на СМЗ при тяхното потребление е прилаган метода на средно претеглената стойност, съгласно т.9.2. от СС 2. Методът не е променян през текущия период.

Съгласно приложимото счетоводно законодателство, ВСУ извършва инвентаризация на всички краткотрайни активи към 31 декември на всяка отчетна година. При проведената инвентаризация към 31.12.2017 г. са установени излишъци в размер на 0 хил.лв. и липси в размер на 0 хил.лв.

8. Търговски и други вземания

Търговските и други вземания в лева се отчитат по тяхната амортизируема стойност, намалена със загуби от обезценка.

9. Пари и парични еквиваленти

Парите и паричните еквиваленти включват налични парични наличности, разплащателни сметки в банки, краткосрочни банкови депозити с оригинален матуритет до 12 месеца.

Паричните средства във валута се оценяват по заключителния курс на БНБ към датата на годишния финансов отчет.

10. Обезценка на активи

Балансовата стойност на активите на ВСУ, с изключение на стоково-материалните запаси, активите, произтичащи от доходи на персонала, финансовите активи, включени в обхвата на СС 32 „Финансови инструменти”, и отсрочени данъчни активи, се преразглежда към всяка дата на изготвяне на баланса, с цел да се идентифицира наличието или не на признаци за обезценка.

В случай, че се установи наличие на признаци за обезценка се прави приблизителна оценка на възстановимата стойност на съответния актив.

Загуба от обезценка се признава винаги и единствено в случай, че балансовата (преносна) стойност на един актив или група активи, генерираща парични постъпления, част от която е той, превишава неговата възстановима стойност. В този случай балансовата стойност на актива се намалява чрез отразяването като текущ разход за дейността на загуба от обезценка до размера на неговата възстановима стойност.

При обезценка на дълготраен материален или нематериален актив, за който е създаден резерв от последваща оценка, загубата от обезценка се отразява в намаление на този резерв. Ако загубата от обезценка е по-голяма от създадения резерв, превишението се отразява като текущ разход за дейността.

Ако след извършена обезценка на актив неговата възстановима стойност превиши балансовата му стойност, се отразява възстановяване на загубата от обезценка - като текущ приход от дейността - до размера на предходната обезценка и само, когато загубата от обезценка през предходни периоди е била отчетена като текущ разход и до размера на този разход.

11. Данъци от печалбата

Данъкът върху печалбата за годината представлява текущи и отсрочени данъци. Данъкът върху печалбата се признава в Отчета за приходите и разходите с изключение на този, отнасящ се до статии, които са признати директно в капитала, като в този случай той се представя в капитала.

Текущият данък са очакваните данъчни плащания върху облагаемата печалба за годината, прилагайки данъчните ставки в сила към датата на изготвяне на баланса и някои корекции на дължимия данък, отнасящи се за предходни години.

Отсроченият данък е начислен като се прилага балансовия метод и се отнася за временните разлики между балансовата стойност на активите и пасивите за целите на счетоводното им отчитане и балансовата им стойност за данъчни цели. Размерът на отсрочения данък е основан на очаквания начин на реализация на активите или уреждане на пасивите, като се прилагат данъчните ставки в сила към датата на изготвяне на баланса или тези, които се очакват да бъдат в сила след нея.

Актив по отсрочени данъци се начислява само до размера, до който е възможно бъдеща облагаема печалба да бъде налична при условие, че неизползваните данъчни загуби и кредити могат да бъдат използвани. Отсрочените данъчни активи са намалени с размера на тези, за които бъдещата изгода не е повече вероятно да бъде реализирана. Непризнатите

активи по отсрочени данъци и балансовата стойност на признатите активи по отсрочени данъци се преразглеждат към датата на всеки финансов отчет, за да се прецени отново степента на вероятност да има достатъчни бъдещи данъчни печалби, срещу които може да се приспадне намаляемата временна разлика, данъчната загуба или данъчния кредит.

Пасив по отсрочени данъци се признава задължително за всички възникнали облагаеми временни разлики.

На основание чл.96а, ал.1 от Закона за висшето образование за основната си дейност ВСУ не подлежи на облагане с корпоративен данък по част втора от ЗКПО.

На основание чл.2, ал.1, т.1, във връзка чл. 1, т.2 и т.7 от ЗКПО, университетът е данъчно задължено лице за печалбата си от сделки по чл.1 от Търговския закон и отдаване под наем на движимо и недвижимо имущество.

Полученият резултат от нестопанската и стопанската дейност се приключва при спазване на изискванията на т.4.2. от СС 9, като се отнася в статия „Други резерви” на Баланса.

12. Провизии, условни задължения и условни активи

Провизия се признава в баланса и като текущ разход, когато ВСУ има правно или конструктивно задължение в резултат на минало събитие, и има вероятност за покриването ѝ да бъде необходим определен изходящ поток, съдържащ икономически ползи. Провизията е реално съществуващо задължение на университета към датата на финансовия отчет, за което сумата или времето на погасяване са несигурни, неопределими с точност.

За признаването ѝ се прилага най-добрата и надеждна приблизителна оценка на разходите, необходими за покриване на текущото задължение към датата на баланса, при отчитането на която се вземат под внимание рисковите и несигурни събития и обстоятелства, които ги съпътстват.

Когато ефектът от времевата стойност на парите е съществен, сумата на провизиите се дисконтира като се използва дисконтовата норма преди облагане с данъци, отразяваща текущите пазарни оценки на времевата стойност на парите и, ако е подходящо, специфичните за задължението рискове.

Към всяка дата на баланса сумите на признатите провизии се преразглеждат и коригират - актуализират чрез доначисляване на провизии или чрез намаляване на вече отчетените провизии, с цел тяхната най-добра приблизителна оценка. В случаите, в които се установи, че за погасяването на задължението вече не е вероятно да настъпи изтичане на ресурси, съдържащи икономически ползи, провизията се реинтегрира.

Съдебни спорове

Където е вероятно определен изходящ поток, съдържащ икономически ползи, да бъде необходим за покриване на задължение по съдебен спор, ВСУ признава провизия.

Провизията се базира на най-добрата оценка, дадена от юридическите съветници на университета. В случаите, когато не може да бъде направена надеждна оценка на размера на задължението, се оповестява като потенциално задължение.

Като условни активи се третират възможните активи, възникнали в резултат на минали събития и чието съществуване ще бъде потвърдено единствено от настъпването или ненастъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, които не са изцяло под контрола на предприятието.

Условните активи не се признават във финансовите отчети. Условен актив се оповестява, когато постъпването на поток икономически ползи е вероятно. Когато обаче реализацията на прихода е практически сигурна, тогава свързаният с нея актив не е условен актив и подлежи на признаване.

Като условни задължения се третират:

- Възможните задължения, произтичащи от минали събития, резултатът от които ще бъде потвърден единствено с настъпването или ненастъпването на едно или повече несигурни бъдещи събития, които не са изцяло под контрола на предприятието.

- Настоящи задължения, произтичащи от минали събития, които не са признати във финансовия отчет или защото не е налице вероятност погасяването им да доведе до изтичане на икономически ползи, или защото сумата на задължението не може да бъде остойностена достатъчно надеждно.

Условните задължения не се признават във финансовите отчети.

Условното задължение се оповестява, освен ако вероятната необходимост от изходящ паричен поток ресурси, включващи икономически ползи, за погасяване на задължението е отдалечена във времето.

Условните задължения се оценяват продължително, за да се определи дали се е появила вероятна необходимост от изходящ паричен поток ресурси, включващи икономически ползи. Ако се е появила такава вероятна необходимост за статия, която преди е била третирана като условно задължение, провизията се признава във финансовите отчети за периода, през който е настъпила промяната.

13. Доходи на персонала

В университета се реализират и начисляват суми за доходи на персонала по видове, както следва:

13.1. Краткосрочни доходи на персонала - онези доходи на персонала, които стават напълно изискуеми в рамките на 12 месеца след края на периода, в който персоналетът е положил труд за тях.

ВСУ признава като задължение недисконтираната сума на оценените разходи по платен годишен отпуск, очаквани да бъдат заплатени на служителите в замяна на труда им за изминалия отчетен период.

13.2. Доходи при напускане - доходи при прекратяване на трудовото или служебното правоотношение преди нормалния срок за пенсиониране.

14. Правителствени дарения и финансиране

Правителствените дарения, както и получените в университета дарения от трети лица, се отчитат като финансиране, когато има значителна сигурност, че ВСУ ще получи финансирането и ще изпълни условията, при които то е отпуснато.

Правителствени дарения или дарения от трети лица, свързани с придобиване на амортизируеми активи, се признават като приход от финансиране, пропорционално на начислената за периода амортизацията на активите, придобити с полученото финансиране.

Правителствени дарения или дарения от трети лица, свързани с неамортизируеми активи, се признават като приход от финансиране на определена от предприятието база, свързана с условията на дарението.

Правителствени дарения или дарения от трети лица, свързани с обезщетяване на университета за текущо възникнали разходи, се признават като приход на систематична база в същия период, в който са възникнали разходите.

Правителствени дарения, получени от университета за минали разходи или загуби, се признават като приход през периода, през който те реално са получени, съгласно т.3.4 от СС 20.

Даренията, необвързани с условия, са отчетени като текущи приходи.

15. Лизингови договори

15.1. Активи по финансовообвързани договори

Наемните договори за придобиване на дълготрайни материални активи, при които университетът поема в значителна степен всички рискове и изгоди, свързани със собствеността на актива, се определят като финансови лизингови договори. Финансовите лизингови договори се отчитат, като съответния актив се заприхождава като актив по справедлива стойност или стойността на минималните лизинговия плащания, когато същата е по-ниска. Определената в лизинговия договор обща сума на плащанията се отчита като

задължение. Разликата между справедливата стойност или минималните лизингови плащания и определената в договора обща сума на наемните плащания, се отчита като финансов разход за бъдещи периоди. Като текущ финансов разход за периода се признава част от финансовия разход за бъдещи периоди, пропорционално на относителния дял на дължимите минимални лизингови плащания по договора за периода в общата сума на договорените наемни плащания.

Всички останали лизингови договори се класифицират като експлоатационен лизинг. Същите се отчитат текущо като приход от/разход за наеми.

15.2. Активи по експлоатационни лизингови договори

Плащания (начислените наемни вноски) по експлоатационен лизинг, по който предприятието е страна - наемател се признават като разход за външни услуги на база линейния метод за времето на продължителност на лизинговия договор.

Плащания по експлоатационен лизинг, по който предприятието е страна - наемодател се признават като постъпления от продажби (наеми) на база линейния метод за времето на продължителност на лизинговия договор.

Университетът отдава на експлоатационен лизинг отделни зали - почасово, за провеждане на конкретни мероприятия.

16. Търговски и други задължения

Търговските задължения, лихвените заеми и кредити се отчитат първоначално по цена на придобиване, намалена с присъщите разходи по транзакцията. След първоначалното признаване, лихвените заеми и кредити се отчитат по амортизируема стойност, като всяка разлика между номинал и размера на падеж се отчита в обема на разходите през периода на ползване на заема на база ефективния лихвен процент.

17. Приходи

Съгласно „Правилник за устройството и дейността на ВСУ „Черноризец Храбър“ основните източници на приходи са: такси за обучение на студенти, докторанти, специализанти и други; постъпления от научноизследователска, художественотворческа, консултантска, научно-развойна и издателска дейност; приходи от стопански дейности, обслужващи основната.

Приходът от продажбата на продукция, стоки и други активи се признава, когато значителна част от рисковете и ползите, присъщи на собствеността, се прехвърлят на купувача, налице е икономическа изгода, свързана със сделката по продажбата и направените разходи или тези, които ще бъдат направени във връзка със сделката, могат надеждно да бъдат изчислени.

Приходи от извършени услуги се признават пропорционално на степента на завършеност на услугата към датата на баланса при условие, че резултатът от сделката може да се оцени надеждно.

Предплатените семестриални такси, отнасящи се за периода януари – февруари на следващата календарна година, т.е. до края на зимен семестър, се отчитат като получени аванси от клиенти.

Приходът, създаден от ползването на активи на предприятието от други лица във вид на лихви и лицензионни такси се признава, когато сумата на приходите може да бъде надеждно изчислена и за университета има икономическа изгода, свързана със сделката.

Лихвите се признават текущо пропорционално на времевата база, която отчита ефективния доход от актива. Лихвеният приход включва разликата между отчетната стойност на дълговото вложение и сумата му на падежа. Ефективният доход се определя чрез лихвения процент, с който се дисконтира потокът от бъдещите парични постъпления, очаквани през срока на ползване на актива, до сумата на началната отчетна стойност на актива.

Лицензионните възнаграждения се признават според разпоредбите на съответното споразумение.

18. Отчитане на ефектите от промени във валутните курсове

Текуща оценка на валутните активи и пасиви се извършва към последен ден от всеки месец.

Към датата на изготвяне на годишния финансов отчет е извършена оценка на валутните активи и пасиви по заключителен курс на БНБ.

19. Промени в приблизителните счетоводни стойности

През отчетния период няма промени в приблизителните счетоводни стойности.

20. Фундаментални грешки

През отчетния период не са констатирани грешки, свързани с представяне на финансово – счетоводната информация за предходен период, които следва да се класифицират като фундаментални по смисъла на СС 8, тъй като оказват съществено влияние на информацията във финансовия отчет за този период.

При констатирани фундаментални грешки, за коригирането им се прилага препоръчителен подход, съгласно СС 8.

21. Промени в счетоводната политика

Промени във възприетата счетоводна политика се допускат, поради промени в закон, счетоводни стандарти, ако е преценено, че промяната ще доведе до по-подходящо представяне на събитията или сделките във финансовите отчети на университета.

В университета не се третира като промяна на счетоводната политика:

а) приемането на счетоводна политика за събития и сделки, които се различават по същество от случилите се преди това събития или сделки;

б) приемането на нова счетоводна политика за събития и сделки, които не са се случвали преди това или са били незначителни.

22. Събития, възникнали след датата на Годишния финансов отчет

На 27.03.2018 г. годишният финансов отчет на Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“ за 2017 г. е официално одобрен от Президента - проф.д.ик.н. Анна Недялкова.

Всички събития, настъпили след датата на годишния финансов отчет до датата на неговото одобряване за публикуване се класифицират в съответствие със СС 10 „Събития, настъпили след датата на годишния финансов отчет“, като:

- коригиращи събития - събития, които доказват условия, съществували на датата на годишния финансов отчет, и
- некоригиращи събития - събития, които са показателни за условия, настъпили след датата на годишния финансов отчет.

След датата на годишния финансов отчет до датата на неговото одобряване за публикуване настъпи събитие, което е класифицирано като некоригиращо.

На заседание, проведено на 07.03.2018 г., Настоятелството на ВСУ одобри оценката на апортната вноска на ВСУ „Черноризец Храбър“ в капитала на „Академичен парк 2020“ АД във връзка с увеличаване на капитала на дружеството чрез непарична вноска (недвижими имоти) в размер на 6 001 хил.лв.

Към датата на одобряване на годишния финансов отчет не е извършено вписването в Търговски регистър.

III. БЕЛЕЖКИ КЪМ ФИНАНСОВИЯ ОТЧЕТ

1. Дълготрайни нематериални активи

Дълготрайните нематериални активи на ВСУ „Черноризец Храбър“ включват:

- програмни продукти;
- подобрения на наети активи

1.1. Балансовите стойности за представените отчетни периоди могат да бъдат анализирани, както следва:

<i>В хиляди лева</i>	<i>Програмни продукти и лицензи за ползването им</i>	<i>Подобрения на наети активи</i>	<i>Права на ползване</i>	<i>Концесии</i>	<i>Търговска репутация</i>	<i>Общо</i>
Отчетна стойност						
<i>Салдо към 01.01.2016 г.</i>	331	1 570				1 901
Новопридобити активи	82					82
Отписани активи	16					16
<i>Салдо към 31.12.2016 г.</i>	397	1 570	0	0	0	1 967
Последваща оценка						
Увеличение						0
Намаление						0
<i>Салдо към 31.12.2016 г.</i>	397	1 570	0	0	0	1 967
Амортизация						
<i>Салдо към 01.01.2016 г.</i>	287	1 155				1 442
Амортизация за периода	67	400				467
Отписани активи	16					16
<i>Салдо към 31.12.2016 г.</i>	338	1 555	0	0	0	1 893
Балансова стойност към 31.12.2016 г.	59	15	0	0	0	74
Отчетна стойност						
<i>Салдо към 01.01.2017 г.</i>	397	1 570	0	0	0	1 967
Новопридобити активи						0
Отписани активи						0
<i>Салдо към 31.12.2017 г.</i>	397	1 570	0	0	0	1 967
Последваща оценка						
Увеличение						0
Намаление						0
<i>Салдо към 31.12.2017 г.</i>	397	1 570	0	0	0	1 967

Амортизация						
Салдо към 01.01.2017 г.	338	1 555	0	0	0	1 893
Амортизация за периода	45	15				60
Отписани активи						0
Салдо към 31.12.2017 г.	383	1 570	0	0	0	1 953
Балансова стойност към						
31.12.2017 г.	14	0	0	0	0	14

1.2. Очаквани срокове на полезен живот на дълготрайните нематериални активи:

Очаквани срокове на полезен живот на дълготрайните нематериални активи	Средна норма на полезен живот (год.)	
	2017 г.	2016 г.
Програмни продукти	2	2
Подобрения на наети активи	3	3

1.3. Отчетна стойност на напълно амортизираните дълготрайни нематериални активи по групи:

Дълготрайни нематериални активи с нулева балансова стойност	Отчетна стойност (хил.лв.)	
	2017 г.	2016 г.
Програмни продукти	315	252
Подобрения на наети активи	1 569	1 258
Общо отчетна стойност:	1 884	1 510

Към 31.12.2017 г. няма временно извадени от употреба дълготрайни нематериални активи, както и такива, върху които ВСУ не притежава право на собственост.

През текущия и предходни периоди не са отчитани загуби от обезценка на дълготрайните нематериални активи.

В дейността си ВСУ „Черноризец Храбър” не използва дълготрайни нематериални активи, върху които не притежава право на собственост.

Не са предоставяни дълготрайни нематериални активи за обезпечаване на задължения на Университета към датата на финансовия отчет.

Към датата на финансовия отчет няма поети ангажимент(и) за придобиване на дълготрайни нематериални активи.

През настоящия отчетен период не е извършвана промяна в метода на амортизация на дълготрайните нематериални активи.

2. Дълготрайни материални активи

Дълготрайните материални активи на ВСУ „Черноризец Храбър” включват:

- земи;
- сгради;
- машини и производствено оборудване и апаратура;
- транспортни средства и автомобили;
- компютърна техника, обзавеждане и стопански инвентар;
- неамортизируеми активи – библиотечен фонд;
- разходи за придобиване на ДМА.

2.1. Балансовите стойности на дълготрайните материални активи на ВСУ „Черноризец Храбър” за представените отчетни периоди могат да бъдат анализирани, както следва:

<i>В хиляди лева</i>	Земи	Сгради	Машини	Транспортни средства	Комп.техника и стопански инвентар	Библиотечен фонд	Разходи за придобиване на ДМА	<i>Общо:</i>
Отчетна стойност								
<i>Салдо към 01.01.2016 г.</i>	572	1 713	659	1 022	2 262	1 632	5 194	13 054
Новопридобити активи					65	44		109
Отписани активи			4		435			439
<i>Салдо към 31.12.2016 г.</i>	572	1 713	655	1 022	1 892	1 676	5 194	12 724
Последваща оценка								
Увеличение								0
Намаление								0
<i>Салдо към 31.12.2016 г.</i>	572	1 713	655	1 022	1 892	1 676	5 194	12 724
Амортизация								
<i>Салдо към 01.01.2016 г.</i>		211	595	1 015	1 904			3 725
Амортизация за периода		69	17	7	110			203
Отписани активи			4		398			402
<i>Салдо към 31.12.2016 г.</i>	0	280	608	1 022	1 616	0	0	3 526
Балансова стойност към								
<i>31.12.2016 г.</i>	572	1 433	47	0	276	1 676	5 194	9 198
Отчетна стойност								
<i>Салдо към 01.01.2017 г.</i>	572	1 713	655	1 022	1 892	1 676	5 194	12 724
Новопридобити активи					17	28	2	47
Отписани активи				67	30			97
<i>Салдо към 31.12.2017 г.</i>	572	1 713	655	955	1 879	1 704	5 196	12 674
Последваща оценка								
Увеличение								0
Намаление								0
<i>Салдо към 31.12.2017 г.</i>	572	1 713	655	955	1 879	1 704	5 196	12 674
Амортизация								
<i>Салдо към 01.01.2017 г.</i>	0	280	608	1 022	1 616	0	0	3 526
Амортизация за периода		68	17		94			179
Отписани активи				67	29			96
<i>Салдо към 31.12.2017 г.</i>	0	348	625	955	1 681	0	0	3 609
Балансова стойност към								
<i>31.12.2017 г.</i>	572	1 365	30	0	198	1 704	5 196	9 065

2.2. Очаквани срокове на полезен живот на дълготрайните материални активи:

Очаквани срокове на полезен живот на дълготрайните материални активи	Средна норма на полезен живот (год.)	
	2017 г.	2016 г.
Сгради	25	25
Машини, производствено оборудване и апаратура	3,3 - 6,7	3,3 - 6,7
Транспортни средства и автомобили	4 - 10	4 - 10
Компютърна техника	2	2
Обзавеждане и стопански инвентар	6,7	6,7

2.3. Отчетната стойност на напълно амортизираните дълготрайни материални активи по групи:

Дълготрайни материални активи с нулева балансова стойност	Отчетна стойност (хил.лв.)	
	2017 г.	2016 г.
Сгради	0	0
Машини, производствено оборудване и апаратура	544	544
Транспортни средства	954	1 022
Компютърна техника	722	705
Обзавеждане и стопански инвентар	664	612
Общо отчетна стойност:	2 884	2 883

2.4. Временно извадени от употреба дълготрайни материални активи – балансова стойност:

Временно извадени от употреба дълготрайни материални активи	Балансова стойност (хил.лв.)	
	2017 г.	2016 г.
Обзавеждане и стопански инвентар	-	2

2.5. Натрупани разходи за придобиване на дълготрайни материални активи:

Вид на актива	2017 г.		2016 г.	
	Сума на разхода(хил.лв.)	В т.ч. авансово платени (хил.лв.)	Сума на разхода (хил.лв.)	В т.ч. авансово платени (хил.лв.)
Сгради	5 196	0	5 194	0

Към датата на финансовия отчет ВСУ няма поети ангажименти за придобиване на дълготрайни материални активи.

2.6. В дейността си ВСУ използва дълготрайни материални активи, върху които не притежава право на собственост.

Университетът е наемател по договори за експлоатационен лизинг на недвижими имоти във връзка с осъществяване на образователната дейност, оповестени в бележка т.13.- Лизинг.

През текущия и предходни периоди не са отчетани загуби от обезценка на дълготрайните материални активи.

Не са предоставяни дълготрайни материални активи за обезпечаване на задължения на Университета към датата на финансовия отчет.

Към датата на финансовия отчет няма поети ангажимент(и) за придобиване на дълготрайни материални активи.

През настоящия отчетен период не е извършвана промяна в метода на амортизация на дълготрайните материални активи.

3. Инвестиции

Към 31.12.2017 г. ВСУ „Черноризец Храбър” има инвестиция в "Академичен парк 2020" АД в размер на 13 409 хил.лв., представляващи 99,63 % участие в капитала на дружеството, за които подробно оповестяване се съдържа в бележка т.4.

Към 31.12.2017 г. ВСУ „Черноризец Храбър” не притежава инвестиции в асоциирани предприятия и други предприятия.

4. Свързани лица

4.1. Свързани лица, контролиращи ВСУ „Черноризец Храбър”

ВСУ „Черноризец Храбър” е дъщерно предприятие за „Академичен парк 2020” АД. Консолидиран финансов отчет на групата се съставя от „Академичен парк 2020” АД, със седалище гр.Варна, к.к.„Чайка“, сграда ВСУ, стая 411. Достъпът до консолидираните финансови отчети може да бъде осъществен чрез страницата на публичния регистър към Търговски регистър по ЕИК по БУЛСТАТ: 201823635.

4.2. Сделки през отчетния период, по които ВСУ „Черноризец Храбър” е получател:

Наименование на свързаното лице	Вид на сделката	Задължения в началото на периода	Стойност (хил.лв.) без ДДС			Плащания (хил.лв.)	Задължение в края на периода (хил.лв.)	
			покупка на услуги	покупка на материални запаси	префактурирани разходи		От сделки през текущия период	С натрупване от предходни периоди
„Академичен парк 2020” АД	по договор за наем	19	674		239	912	20	
„Албатрос - 1” ООД	покупка на стоки и услуги		17	6		21		
„Мега транс“ АД	покупка на стоки			7		-		
СОПД „ТУР-2013”	информац. осигуряване и логистично съдействие		3			1		
Общо:		19	694	13	239	934	20	

Задълженията са краткосрочни, платени през месец януари 2018 г.

Сделките със свързани лица са извършени без отклонение от пазарните цени.

4.3. Сделки през отчетния период, по които ВСУ "Черноризец Храбър" е доставчик:

Наименование на свързаното лице	Вид на сделката	Стойност (хил.лв.)	Плащания (хил.лв.)	Вземания в края на периода (хил.лв.)	
				От сделки през текущия период	С натрупване от предходни периоди
Консорциум „Обединение Образование“	продажба на услуги	3	-	3	-
Общо:		3	-	3	-

4.4. Предоставени кредити:

Наименование на свързаното лице	Предоставени кредити (хил.лв.)	Вземания в началото на периода		Стойност (хил.лв.) Неустойки	Постъпления по кредити (хил.лв.)		Вземе в края на периода (хил.лв.)	
		Главница	Неустойки		Главница	Неустойки	Главница	Неустойки
СОПД „Тур-2013“	15	17	5	1	2	0	15	6

През текущия и предходния период не са предоставяни кредити на членове на органите за управление и на административния персонал.

4.5. Предоставени аванси:

Предоставени аванси	Сума (хил.лв.)	
	Членове на органите на управление	Аналитични специалисти и друг административен персонал
Предоставени аванси в началото на периода	0	1
Възстановени суми	1	33
Предоставени през периода	4	176
Предоставени аванси в края на периода	0	0

4.6. Сделки между университета и членовете на органите на управление и административния персонал:

Сделки	Сума (хил.лв.)	
	Членове на органите на управление	Аналитични специалисти и друг административен персонал
Сключени договори през периода	18	-
Платени през периода	18	-

5. Стоково-материални запаси

5.1. Дейността на ВСУ налага да се поддържат определени наличности от стоково-материални запаси. Към датата на финансовия отчет техният състав включва:

5.1.1. Суровини и материали

Вид на СМЗ	Отчетна стойност (хил.лв.)	
	31.12.2017 г.	31.12.2016 г.
Канцеларски материали и консумативи	42	56
Гориво за отопление	79	116
Рекламни материали	26	25
Общо материали:	147	197

5.1.2. Стоки

Вид на СМЗ	Отчетна стойност (хил.лв.)	
	31.12.2017 г.	31.12.2016 г.
Стоки в книжарница	248	277

5.2. Отчетната стойност на стоково-материалните запаси, представени по нетна реализируема стойност към датата на годишния финансов отчет е 395 хил.лв.

Не е отчитано намаление на отчетната стойност на стоково-материалните запаси до нетната реализируема стойност.

5.3. Балансовата стойност на СМЗ не се различава от пазарната им стойност.

5.4. Не са предоставяни стоково-материалните запаси, в залог за обезпечаване на пасиви на ВСУ към датата на финансовия отчет.

6. Търговски и други вземания

Вземания	2017 г.			2016 г.		
	Сума на вземането (хил.лв.):	Степен на ликвидност		Сума на вземането (хил.лв.):	Степен на ликвидност	
		до 12 месеца	над 12 месеца		до 12 месеца	над 12 месеца
I. Предоставени заеми, в т.ч.	3 475	822	2 653	3 760	934	2 826
1. Други предоставени заеми	3 475	822	2 653	3 760	934	2 826
в т.ч. вземания по договори за цесия	3 475	822	2 653	3 760	934	2 826
II. Обезценка на вземания от предоставени заеми, в т.ч.:	869	206	663			
1. Други предоставени заеми	869	206	663			
в т.ч. вземания по договори за цесия	869	206	663			
III. Вземания от клиенти, в т.ч.:	8	8		10	10	
1. Вземания от свързани лица	3	3				
2. Вземания от трети лица	5	5		10	10	
IV. Вземания от доставчици по предоставени аванси, в т.ч.	3	3		10	10	
1. Аванси по доставки на услуги	3	3		10	10	

V. Други вземания, в т.ч.:	231	231		75	75	
1. По предоставени заеми	21	21		22	22	
2. Други дебитори	74	74		30	30	
в т.ч. вземания по депозит в КТБ	60	60				
3. Присъдени вземания	4	4		4	4	
4. Лихви по депозити в банки	13	13				
5. Финансиране по проекти	118	118		18	18	
6. Подотчетни лица	1	1		1	1	
VI. Обезценка на други вземания, в т.ч.:	15	15				
1. Други дебитори	15	15				
в т.ч. вземания по депозит в КТБ	15	15				
Всичко сума на вземанията	3 717	1 064	2 653	3 855	1 029	2 826
Сума на обезценка	884	221	663			
Нетен размер на вземанията	2 833	843	1 990	3 855	1 029	2 826

ВСУ е сключил договори за прехвърляне на вземанията си от „КТБ“ АД (в несъстоятелност) по договори за депозит, както следва:

- По сключен договор за прехвърляне на вземане с „Бългериан Еървейз Груп“ ЕАД към 31.12.2017 г. вземанията са следните: главница в размер на 1 092 хил.лв. (от тях 409 хил.лв. дължими след повече от 1 година), начислена лихва в размер на 100 хил.лв. и начислено обезщетение за забава, съгласно чл.8, ал.1 от договора в размер на 5 % - 39 хил.лв.

Общ размер на вземането - 1 231 хил.лв.

- По сключен договор за прехвърляне на вземане с „Хелт енд Уелнес“ АДСИЦ към 31.12.2017 г. размерът на вземането е 2 244 хил.лв. по централен курс на БНБ за дата 29.12.2017 г. (1 USD = 1,63081 лв.). За обезпечаване на задълженията по договора за цесия от „Хелт енд Уелнес“ АДСИЦ е предоставено обезпечение в полза на ВСУ – ипотека върху недвижими имоти.

С решение от 27.07.2017 г. на Софийски градски съд е открито производство по несъстоятелност на „Хелт енд Уелнес“ АДСИЦ. ВСУ е конституиран като кредитор по чл.629, ал.4 от ТЗ. Вземането на университета в това производството е на обезпечен кредитор с договорна ипотека и същото подлежи на удовлетворяване по реда на чл.722, ал.1, т.1 от ТЗ.

Остатъкът по прието в списъка на кредиторите на „КТБ“ АД (в несъстоятелност) вземане по депозит е в размер на 60 хил.лв. по централен курс на БНБ за дата 29.12.2017 г. (1 USD = 1,63081 лв.).

Към датата на финансовия отчет е извършен преглед за обезценка на вземанията. Съгласно решение на Управителния съвет на Настоятелството са обезценени вземанията по договори за прехвърляне на вземания и по договора за депозит в „КТБ“ АД (в несъстоятелност) и е начислена обезценка в размер на 25 % - 884 хил.лв.

7. Пари и парични еквиваленти

7.1. Компонентите на паричните наличности и паричните еквиваленти, представени в счетоводния баланс са:

Компонент:	Сума (хил.лв.):	
	2017 г.	2016 г.
Парични средства в брой	8	22
Парични средства в безсрочни разплащателни сметки в BGN	1 973	3 040
Парични средства в безсрочни разплащателни сметки в чуждестранна валута	17 563	29 593

Краткосрочни банкови депозити	16 917	5 250
Общо:	36 461	37 905

Върху паричните средства няма наложени запори, блокирани суми като гаранции, залог и др.

8. Разходи за бъдещи периоди

Разходи за бъдещи периоди	Сума (хил.лв.):	
	31.12.2017 г.	31.12.2016 г.
Застраховки	12	15
Абонамент	26	15
Членски внос	5	5
Други	4	6
Общо:	47	41

9. Други резерви и данъци от печалбата

9.1. Други резерви

Полученият резултат от нестопанската и стопанската дейност е приключен при спазване на изискванията на т.4.2. от СС 9, като е отнесен в статия „Други резерви” на Баланса. За текущия период е отрицателен в размер на 2 421 хил.лв. Общият размер на резервите е 60 203 хил.лв.

9.2. Данъци от печалбата

През текущия период е отчетена счетоводна печалба от стопанска дейност в размер на 6 хил.лв., като след преобразуване по годишна данъчна декларация, ВСУ отчита данъчна печалба в размер 64 хил. лв., приспадната в общата сума на данъчните загуби от предходни години, подлежащи на пренасяне.

Към 31.12.2017 г. ВСУ има данъчна загуба за приспадане в размер на 96 хил.лв., върху която не е признат отсрочен данъчен актив в размер на 10 хил.лв., предвид липсата на достатъчно надеждна прогноза за реализиране на достатъчно облагаема печалба, срещу която да се приспаднат неизползваните загуби. Периодът на приспадане е 2018 г. - 2019 г.

9.3. Временни разлики и отсрочени данъци:

Временна разлика - произход	Стойност на временната разлика (хил.лв.)		Данъчна ставка (%)	Стойност на отсрочения данък (хил.лв.)	
	Облагаема	Намаляема		Актив по отсрочен данък	Пасив по отсрочен данък
<i>1</i>	<i>2</i>	<i>3</i>	<i>4</i>	<i>5 (к.1/к.2 * к.4)</i>	<i>6 (к.1/к.2 * к.4)</i>
I. В началото на периода					
1. Обезценка на вземания	-				
II. Възникнали през годината					
1. Обезценка на вземания	35		10 %	3	
III. Признати през годината					
1. Обезценка на вземания	-				
IV. В края на периода					
1. Обезценка на вземания	35		10 %	3	

10. Провизии, условни задължения и условни активи

10.1. Провизии

През периода са признати разходи за провизии в размер на 36 хил.лв., съгласно решение на СГС от 01.11.2017 г. по т.д. 3720/2016 г., с което е присъдено ВСУ да заплати държавна такса в полза на бюджета на Софийски градски съд. Присъдената държавна такса е оспорена по размер и обжалвана пред САпС. Ръководството счита, че е по-вероятно в тази част съдебното решение да остане в сила.

10.2. Условни задължения

ВСУ е ответник по гр.дело № 16036/2017 г. на Софийски градски съд, г.к. 1 отделение 1 състав, по иск, предявен от Фонд „Научни изследвания” във връзка със сключен договор № ДФНИ М01/21 от 10.12.2012 г. Претендира се заплащане на лихви в размер на 43 хил.лв., начислени за периода от 12.12.2012 г. до 29.08.2017 г. Исковата молба е връчена на 05.02.2018 г. В предоставеният едномесечен срок е даден отговор на исковата молба, с който предявеното с нея искане е определено като необосновано и незаконосъобразно.

Не е призната провизия, тъй като преценката на ръководството е, че плащането на каквито и да било суми по конкретните съдебни претенции не са вероятни с оглед потенциалния изход на съдебния спор.

11. Доходи на персонала

Средносписъчен брой на персонала:

<i>Категория персонал</i>	<i>Средносписъчен състав (брой)</i>	
	<i>2017 г.</i>	<i>2016 г.</i>
1. Членове на органи на управление	12	12
2. Аналитични специалисти и друг административен персонал	241	260
Общо:	253	272

11.1. Краткосрочни приходи на персонала, нает по трудов договор и по договор за управление и контрол

11.1.1. Сума, призната като разход за краткосрочни приходи на персонала:

<i>Категория персонал</i>	<i>Сума (хил.лв.)</i>	
	<i>2017 г.</i>	<i>2016 г.</i>
Членове на органи на управление, в т.ч.:	505	524
Възнаграждения	495	514
Осигуровки	10	10
Аналитични специалисти и друг административен персонал, в т.ч.:	7 110	7 049
Възнаграждения	6 225	6 198
Осигуровки	885	851
Общо:	7 615	7 573

11.1.2. Изплатени възнаграждения на административния персонал и на членовете на органите на управление, възникнали или поети по отношение на пенсиите на бивши членове на тези органи:

ВСУ няма поети такива задължения.

11.1.3. Неизплатени доходи на персонала към датата на изготвяне на годишния финансов отчет за 2016 г. от преизчисляване на годишен данък по ЗДДФЛ и възнаграждения по проект „Студентски практики“, платени през м.януари 2017 г.

<i>Категория персонал</i>	<i>Сума (хил.лв.)</i>	
	<i>2017 г.</i>	<i>2016 г.</i>
Аналитични специалисти и друг административен персонал	-	25

11.1.4. Дължими суми по платен годишен отпуск, очаквани да бъдат заплатени на служителите в замяна на труда им за изминалия (изминалите) отчетен период

Начислените задължения по компенсиреми отпуски са в размер на 815 хил.лв., от които 689 хил.лв. за възнаграждения и 126 хил.лв. за осигурителни вноски. Задълженията са към персонала, зает в нестопанската дейност на Университета.

<i>Задължения за компенсиреми отсъствия</i>	<i>Сума (хил.лв.)</i>	
	<i>2017 г.</i>	<i>2016 г.</i>
<i>В началото на периода</i>	<i>743</i>	<i>723</i>
Начислени	331	304
Изплатени	262	296
Преизчисления	3	12
<i>В края на периода:</i>	<i>815</i>	<i>743</i>

12. Правителствени дарения и правителствена помощ

12.1. Университетът е получател на правителствени дарения, както следва:

12.1.1. Финансирания по договори за безвъзмездна финансова помощ, свързани с амортизируеми активи и получени като компенсация за извършени разходи:

- Проект № BG051PO001-4.3.04-0012 „Развитие на електронни форми и дистанционно обучение във Варненски свободен университет "Черноризец Храбър", финансиран по Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" – Управляващ орган е Министерството на образованието и науката. Основни цели на проекта са развитието и повишаването на качеството на системата за дистанционното обучение и разширяване на електронните форми на обучение в образователния процес;

- Проект № BG161PO003-1.2.02-0039 "Създаване на нов офис за технологичен трансфер за енергийно ефективни материали и технологии на територията на ВСУ "Черноризец Храбър" по оперативна програма "Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007-2013 г. – Управляващ орган е Главна дирекция „Европейски фондове за конкурентоспособност“ при Министерство на икономиката. - Изграденият нов високотехнологичен офис за технологичен трансфер на територията на ВСУ ще обслужва град Варна и региона и ще се специализира в областта на енергоефективните материали и технологии, използвани в строителството на сгради и съоръжения;

- Проект "TURaS - Постигане на устойчивост на градската среда чрез осигуряване на висока гъвкавост в непрекъснато променящи се градски условия" по схема за безвъзмездна финансова помощ: № ENV.2011.2.1.5-1 по Седма рамкова програма на Европейския съюз - Водеща организация е Университетски колеж, Дъблин, Ирландия. Предвижданите мерки и подходи обхващат всички възможни сфери на градското развитие – от урбанистичното ниво до енергийна ефективност и зелената архитектура. Тези мерки и подходи са групирани в 9 Работни пакета;

- Проект № BG01-КА107-014079 “Мобилност на студенти и персонал от ВУ между програмни и партниращи страни по Програма „Еразъм+”. Управляващ орган е Центъра за развитие на човешките ресурси. Целта на проекта е да повиши качеството и да стимулира многостранното сътрудничество между висшите образователни институции в Европа;

- Проект "Разработване на система и методи за дигитално изразяване на обекти и факти, свързани с разследвани събития, чрез триизмерно лазерно скениране" към Изпълнителната агенция за малки и средни предприятия по Националния иновационен фонд. Целта на проекта е изпълнение на научноизследователски развоен проект;

- Проект №DTP1-1-045-3.1 "Citywalk - Към отговорни енергийни места: създаване на пешеходни градове в региона на река Дунав" по Програма за транснационално сътрудничество "Дунав" 2014-2020. Водеща организация е Scientific Research centre Bistra Ptuj, Словения. Проектът ще подпомогне градовете от региона на река Дунав да намалят емисиите, шума и да станат по-безопасни, по-добри места за живеене, чрез увеличаване на ролята на микса на мобилност в градския транспорт като ходене и колоездене;

- Проект "Инициативи на Студентски съвет към ВСУ" по договор №: Д17000529ВН/03.05.2017г. с Община Варна по Програма "Варна – Европейска младежка столица" – Обучение и сертифициране на студенти по проведени курсове и организиране на изложба – конкурс.

12.1.2. Финансираня по договори за безвъзмездна финансова помощ, получени като компенсация за извършени разходи:

- Проект № BG05M2OP001-2.002-0001 "Студентски практики – фаза 1" по оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж 2014-2020", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове – Водеща организация е Министерството на образованието и науката. Проектът има за цел да повиши практическата насоченост на висшето образование и гъвкавостта на завършващите спрямо динамиката на пазара на труда чрез подобряване на практическите им умения в реална работна среда по време на обучението им във висшите училища и създаване на условия за изграждане на стабилни партньорства между образователните институции и работодателите;

- Проект №530197- TEMPUS-1-2012-1-IT-TEMPUS-JPCR (2012-3017/001-001), "SEHUD - Архитектура и устойчиво градско развитие, основани на еко-хуманни принципи и съвременни технологии, избягвайки загубата на идентичност", програма "ТЕМПУС" - Водеща организация е Политехнически университет, Милано, Италия. ВСУ взе участие в конференции и оказва помощ при изготвянето или промяна на учебни програми за студентите по архитектура в Украйна в съответствие с ECTS;

- Проект „CruiseT - Мрежа от центрове за сътрудничество за развитието на круизен туризъм в Черноморския регион“, проект № 543681-TEMPUS-1-2013-1-DE-TEMPUS-JPHES програма "ТЕМПУС" - Водеща организация е Университетът в Падерборн, Падерборн, Германия. Проектът има за цел да насърчи сътрудничеството в областта на висшето образование и обучение в областта на туризма между ЕС и неговите източни съседи (Грузия, Украйна), да подкрепи развитието на туризма и по-специално да подобри качеството на круизния туризъм в региона на Черно море чрез укрепване на сътрудничеството между университетите и промишлеността и да подобри привлекателността на висшето образование в страните-партньори от региона на Черно море;

- Проект "TURaS - Постигане на устойчивост на градската среда чрез осигуряване на висока гъвкавост в непрекъснато променящи се градски условия" по схема за безвъзмездна финансова помощ: № ENV.2011.2.1.5-1 по Седма рамкова програма на Европейския съюз - Водеща организация е Университетски колеж, Дъблин, Ирландия. Предвижданите мерки и подходи обхващат всички възможни сфери на градското развитие – от урбанистичното ниво до енергийна ефективност и зелената архитектура. Тези мерки и подходи са групирани в 9 Работни пакета;

- Проект № VG-SPS-NI-14-001521-3 „Бизнес уроци, ориентирани към международно действие – WIN-WIN“ по програма Еразъм +, КА 2 - Водеща организация е Institut für Ökonomische Bildung, Олденбург, Германия. Проектът включва разработването на пет модула, включително обучение и учебни материали за подпомагане на процеса на създаване на учебни компании в партниращите училища;

- Проект № 20151ES01KA203016142 „CULTOUR+” по програма "Еразъм+", КД2 на ЕС - Водеща организация е Universidad de Extremadura, Испания. Проектът представлява стратегическо партньорство между университети, местни власти, малки и средни предприятия и неправителствени организации. Проектът включва разработването на осем бизнес плана и проекта (по един за всяка страна участник). По проекта се осъществява международна мобилност и трансграничното сътрудничество, с цел включване на теми в учебните програми на университетите в областта на културния туризъм, културния мениджмънт и културното наследство;

- Проект „Спорт и здраве“ за предоставяне на финансови средства за подпомагане на физическото възпитание и спорта на обучаваните студенти в редовна форма на обучение по реда на ПМС №129/2000 г. и ПМС № 64/24.03.2006 г. – Предоставят се от Министерство на образованието и науката;

- Проект № BG05M2OP001-2.003-0001 "Студентски стипендии – фаза 1“ по оперативна програма "Наука и образование за интелигентен растеж 2014-2020", съфинансирана от Европейския съюз чрез Европейските структурни и инвестиционни фондове – Водеща организация е Министерството на образованието и науката. Проектът цели чрез система от стипендии да стимулира обучението в дадени области на висшето образование, определени като приоритетни за страната и да разшири обхвата на образователната услуга посредством допълнителен ресурс, който да направи следването по-достъпно. Предоставят се средства за изплащане на стипендии за успех и специални стипендии на студентите;

- Програма “Еразъм +” за осъществяване на образователна мобилност с цел обучение, практика или преподаване на обучаеми и обучители в сферата на висшето образование. Управляващ орган е Центъра за развитие на човешките ресурси. Целта на проекта е да повиши качеството и да стимулира многостранното сътрудничество между висшите образователни институции в Европа. Изпълнявани договори: 1) мобилност на студенти и персонал от ВУ между програмни държави: договори № 2016-1-BG01-KA103-023064 и № 2017-1-BG01-KA103-036018; 2) мобилност на студенти и персонал от ВУ между програмни и партниращи държави: договори № 2016-1-BG01-KA107-023492 и №2017-1-BG01-KA107-036039;

- Проект №ДТР1-1-045-3.1 ”Citywalk - Към отговорни енергийни места: създаване на пешеходни градове в региона на река Дунав” по Програма за транснационално сътрудничество "Дунав" 2014-2020. Водеща организация е Scientific Research centre Bistra Ptuj, Словения. Проектът ще подпомогне градовете от региона на река Дунав да намалят емисиите, шума и да станат по-безопасни, по-добри места за живеене, чрез увеличаване на ролята на микса на мобилност в градския транспорт като ходене и колоездене;

- Проект ”Инициативи на Студентски съвет към ВСУ“ по договор №: Д17000529ВН/03.05.2017г. с Община Варна по Програма “Варна – Европейска младежка столица” – Обучение и сертифициране на студенти по проведени курсове и организиране на изложба - конкурс;

- Проект “Павилион на знанието и младежката креативност”, ключово направление “Младите професионалисти” по програма “Варна – Европейска младежка столица”, договор № 29/17.08.2017 г. Проектът цели създаване на алтернативно пространство в градска среда за творчество и познание в областта на визуалните и танцовите изкуства, в което младите хора ще творят и експериментират в различни зони за работилници и комуникация.

12.2. Университетът е получател на дарения от трети лица, както следва:

12.2.1. Финансирания по договори за безвъзмездна финансова помощ, свързани с амортизируеми активи и получени като компенсация за извършени разходи:

- Предоставено финансиране от Фонд „Руский мир“, Москва, Русия, за популяризирането на руския език, който е национално достояние на Русия и важен елемент на руската и световната култура, и подкрепа на програмите за изучаването му в Руската федерация и в чужбина. С получените средства се провежда Международна лятна

квалификационна школа, закупуват се дълготрайни материални активи и се обезпечава текущата дейност на създадения Руски център към ВСУ „Черноризец Храбър”.

12.2.2. Финансирания, получени като компенсация за извършени разходи: няма такива през текущия период.

При получаване на безвъзмездна финансова помощ ВСУ, в качеството си на бенефициент, предприема всички необходими действия, за да гарантира добросъвестно управление и изпълнение на условията и правилата, упоменати в сключените договори за безвъзмездна помощ.

Условията за получаване на безвъзмездна помощ представляват извършване на разходи или покупка на активи, в съответствие с планираните дейности и точно спазване на бюджета на конкретния проект.

В случаите, когато финансирането е обвързано с дълготрайни материални или нематериални активи, приход се признава пропорционално на начислените за съответния период амортизации на активите, придобити в резултат на дарението.

Дарения, получени като компенсация за извършени разходи се признават за приход през периода на получаването им.

През отчетния период са възстановени суми по следните проекти:

- Програма “Еразъм +” по договор № 2015-1-BG01-КА107-014079 – 5 хил.лв., представляващи неусвоени средства по неосъществена входяща мобилност с цел обучение;
- Програма “Еразъм +” по договор № 2015-1-BG01-КА103-013810 – 27 хил.лв., представляващи неусвоени средства по студентска мобилност, поради намаляване броя на желаещите студенти за мобилност с цел практика.

12.3. Предоставени дарения без условия:

Даренията от български и чужди юридически и физически лица са посочени в Правилника за устройството и дейността на ВСУ „Черноризец Храбър” като част от източниците на финансиране на университета.

Тези дарения се ползват за образователната, научноизследователската и художественотворческата дейност на университета.

Въз основа на сключени договори през 2017 г., са получени дарения, отразени като текущ приход за периода, в размер на 32 хил.лв.

12.4. Размерът на получените под формата на дарения средства и активи е, както следва:

<i>Дарения (финансирания)</i>	<i>Сума (хил.лв.)</i>	
	<i>2017 г.</i>	<i>2016 г.</i>
<i>В началото на периода, в т.ч.:</i>	520	470
От правителството	511	467
От трети лица	9	3
<i>Получени през периода, в т.ч.:</i>	1 249	1 187
От правителството	1 135	955
От трети лица	114	232
<i>Върнати през периода, в т.ч.:</i>	32	108
На правителството, в т.ч.	32	108
Подлежащи на възстановяване	-	90
На трети лица	-	-
<i>Признати през периода, в т.ч.:</i>	1 486	1 029
От правителството	1 366	803
От трети лица	120	226
<i>В края на периода, в т.ч.</i>	251	520

От правителството	248	511
От трети лица	3	9

12.5. С полученото финансиране по договори за безвъзмездна финансова помощ, се предоставя икономическа изгода, свързана с подобряване на образователната и научноизследователската дейност, повишаване на квалификацията на академичния и административния състав, осъществяване на връзка между обучение и бизнес, подобряване на системата за управление във ВСУ „Черноризец Храбър”.

Размерът на безвъзмездно получената помощ от правителството и трети лица във връзка с дарения, получени под условие, е 1 204 хил.лв.

13. Лизинг

Към 31.12.2017 г. ВСУ „Черноризец Храбър” не е наемател и наемодател по договори за финансов лизинг.

Университетът е наемател по договори за експлоатационен лизинг на недвижими имоти във връзка с осъществяване на образователната дейност - земя и сгради в гр.Варна, части от сгради в гр.София, гр.Монтана, в гр.Кюстендил. Съществената част от наетите имоти в гр.Варна са собственост на свързаното лице "Академичен парк 2020" АД и се използват за осъществяване на основната дейност на Университета.

14. Търговски и други задължения

Към датата на годишния финансов отчет университетът няма дългосрочни задължения, получени заеми и кредити.

Текущите задължения са следните:

- Задължения към клиенти по аванси - представляват авансово внесени семестриални такси за зимен семестър, приключващ в края на м. февруари 2018 г.;
- Задължения към доставчици – платени през м. януари 2018 г.;
- Задължения към предприятия от група – платени през м. януари 2018 г.;
- Данъчни задължения - свързани с начислен ДДС и данък по ЗДДФЛ през м.декември 2017 г., както и данък върху разходите по чл.204 от ЗКПО, начислен през 2017 г. Сумите са преведени към републиканския бюджет съгласно законоустановените срокове.
- Осигурителни задължения - начислени през м.декември 2017 г. и преведени към републиканския бюджет през м. януари 2018 г.;
- Задължения към персонала – начислени задължения по компенсируеми отпуски; дължими суми към подотчетни лица и извършено преизчисление на годишна база на данък по ЗДДФЛ, платени през м. януари 2018 г.;
- Други задължения – начислени възнаграждения на студенти по проект "Студентски практики", платени през м. януари 2018 г. и провизирани задължения по съдебен спор.

Задължения	2017 г.			2016 г.		
	Сума на задължението (хил.лв.)	В т.ч. изискуеми след повече от 5 г. (хил.лв.)	Обезпечение	Сума на задължението (хил.лв.)	В т.ч. изискуеми след повече от 5 г. (хил.лв.)	Обезпечение
I. Получени аванси от клиенти	641			667		
II. Задължения към доставчици, в т.ч.:	36			43		

1. Задължения към предприятия от група	20			19		
2. Задължения към трети лица	16			24		
III. Задължения към бюджета, в т.ч.:	223			215		
1. За данък върху добавената стойност	2			2		
2. За други данъци	70			66		
3. Осигуровки	151			147		
IV. Задължения към персонала, в т.ч.:	816			768		
1. За възнаграждения	-			25		
2. За компенсируеми отсъствия	815			743		
в т.ч. за осигуровки по компенсируеми отсъствия	126			109		
3. За подотчетни лица	1					
V. Други задължения, в т.ч.	57			119		
1. Други кредитори	21			119		
2. Други провизии	36			-		
Всичко сума на задълженията	1 773			1 812		

15. Приходи

15.1. Приходи според техния характер, признати през периода:

Категория приходи	Приход - стойност (хил.лв.)	
	2017 г.	2016 г.
Приходи от оперативна нетърговска (не стопанска) дейност, в т.ч.:	11 286	11 458
1. Приходи от образователни услуги и научно-изследователска дейност	9 800	10 429
2. Приходи от финансиране, в т.ч.:	1 454	884
2.1. За амортизируеми активи	24	31
2.2. Като компенсация за минали разходи или загуби	1 430	853
3. Приходи от дарения без условие, в т.ч.:	32	145
3.1. За амортизируеми активи	-	87
3.2. За неамортизируеми активи	5	13
3.3. За текущи разходи	27	45
Приходи от продажби на стоки, в т.ч.:	51	51
Приходи от продажби на учебници, книги и други	51	51
Приходи от извършването на услуги, в т.ч.:	71	58
Приходи от такси за общежитие	65	54
Приходи от консултантски и други услуги	6	4
Други приходи, в т.ч.:	35	27
Приходи от продажба на дълготрайни активи	2	-
Приходи от научно-изследователска дейност	4	-
Приходи от неустойки и обезщетения	9	17
Приходи от други продажби	5	10
Приходи от застрахователни обезщетения	15	-
Приходи от лихви, в т.ч.:	34	60
По разплащателни и депозитни сметки	18	22
По търговски вземания – стопанска дейност	16	38

<i>Приходи от положителни разлики от промяна на валутни курсове</i>	5	105
Обща сума на приходите:	11 482	11 759

15.2. Приходи според клиентите, признати през периода:

<i>Категория</i>	<i>Приход - стойност (хил.лв.)</i>	
	<i>2017 г.</i>	<i>2016 г.</i>
Приходи от реализация на свързани лица	4	2
Приходи от реализация на трети лица	11 478	11 757
Обща сума на приходите:	11 482	11 759

15.3. Сума на отчетените приходи, които не са получени до датата на финансовия отчет:

Размерът на отчетените, но не получени приходи е несъществен, спрямо общия размер на получените приходи във ВСУ.

16. Разходи

16.1. Същност на отчетените разходи за оперативната дейност през периода, както следва:

16.1.1. Същност на отчетените административни разходи за оперативна **неstopанска дейност**

<i>Категория административни разходи</i>	<i>Разход - стойност (хил.лв.)</i>	
	<i>2017 г.</i>	<i>2016 г.</i>
Разходи за материали	832	804
Разходи за външни услуги	1 866	1 890
Разходи за възнаграждения	7 279	7 203
Разходи за осигурителни вноски	913	878
Разходи за амортизации	236	657
Други оперативни разходи	1 415	1 029
Общо оперативни разходи:	12 541	12 461

Значими по своя характер административни разходи (отразени по своята същност в горната таблица), са както следва:

Разходи за материали

<i>Разходи за материали</i>	<i>Разход - стойност (хил.лв.)</i>	
	<i>2017 г.</i>	<i>2016 г.</i>
Разходи за горива	618	530
Канцеларски материали и консумативи	76	92
Рекламни материали	57	42
Активи под стойностния праг на същественост	22	83
Други оперативни разходи	59	57
Общо разходи за материали	832	804

Разходи за външни услуги

<i>Разходи за външни услуги</i>	<i>Разход - стойност (хил.лв.)</i>	
	<i>2017 г.</i>	<i>2016 г.</i>
Разходи за абонамент и копирни услуги	185	173
Разходи за застраховки	14	22
Разходи за комуникации и комунално обслужване	556	549
Разходи за консултантски и други професионални услуги	33	51
Разходи за одит	4	9
Разходи за наем	652	668
Разходи за реклама	58	68
Разходи за текущ ремонт	60	165
Други оперативни разходи	304	185
Общо разходи за външни услуги	1 866	1 890

Разходи за персонала

<i>Разходи за персонала</i>	<i>Разход - стойност (хил.лв.)</i>	
	<i>2017 г.</i>	<i>2016 г.</i>
Възнаграждения - щатни	6 646	6 690
Компенсирани отпуски	62	13
Осигуровки - щатни	875	852
Осигуровки върху компенсирани отпуски	18	7
Възнаграждения - извънщатни	571	500
Осигуровки - извънщатни	20	19
Общо разходи за персонала	8 192	8 081

Други оперативни разходи

<i>Други оперативни разходи</i>	<i>Разход - стойност (хил.лв.)</i>	
	<i>2017 г.</i>	<i>2016 г.</i>
Разходи за стипендии и студентски награди	707	313
Разходи за командировки	539	500
Разходи за данъци и такси	12	14
Разходи за провизии	36	-
Други оперативни разходи	121	202
Общо други оперативни разходи	1 415	1 029

16.1.2. Предоставени дарения

<i>Категория разходи</i>	<i>Разход - стойност (хил.лв.)</i>	
	<i>2017 г.</i>	<i>2016 г.</i>
<i>Дарения</i>	2	2

16.1.3. Същност на отчетените разходи за оперативна стопанска дейност

<i>Категория разходи</i>	<i>Разход - стойност (хил.лв.)</i>	
	<i>2017 г.</i>	<i>2016 г.</i>
Разходи за материали	8	8
Разходи за външни услуги	42	35
Разходи за възнаграждения	12	9
Разходи за осигурителни вноски	2	2
Разходи за амортизации	3	13
Други оперативни разходи	50	35
Общо оперативни разходи:	117	102

Значими по своя характер разходи (отразени по своята същност в горната таблица), са както следва:

Разходи за материали

<i>Разходи за материали</i>	<i>Разход - стойност (хил.лв.)</i>	
	<i>2017 г.</i>	<i>2016 г.</i>
Ел. енергия, вода	1	1
Разходи за горива	3	3
Канцеларски материали и консумативи	3	4
Активи под стойностния праг на същественост	1	-
Общо разходи за материали	8	8

Разходи за външни услуги

<i>Разходи за външни услуги</i>	<i>Разход - стойност (хил.лв.)</i>	
	<i>2017 г.</i>	<i>2016 г.</i>
Разходи за абонамент	1	1
Разходи за комуникации и комунално обслужване	2	2
Разходи за консултантски и други професионални услуги	1	-
Разходи за наем	35	30
Разходи за текущ ремонт	-	1
Други оперативни разходи	3	1
Общо разходи за външни услуги	42	35

Разходи за персонала

<i>Разходи за персонала</i>	<i>Разход - стойност (хил.лв.)</i>	
	<i>2017 г.</i>	<i>2016 г.</i>
Възнаграждения	12	9
Компенсирани отпуски	-	-
Осигуровки	2	2
Осигуровки върху компенсирани отпуски	-	-
Общо разходи за персонала	14	11

Други оперативни разходи

<i>Други оперативни разходи</i>	<i>Разход - стойност (хил.лв.)</i>	
	<i>2017 г.</i>	<i>2016 г.</i>
Отчетна стойност на продадените стоки	29	30
Други оперативни разходи	21	5
Общо други оперативни разходи	50	35

16.1.4. Същност на отчетените общи разходи за оперативна дейност – от нестопанска и стопанска дейност

<i>Категория разходи</i>	<i>Разход - стойност (хил.лв.)</i>	
	<i>2017 г.</i>	<i>2016 г.</i>
Разходи за материали	840	812
Разходи за външни услуги	1 908	1 925
Разходи за възнаграждения	7 291	7 212
Разходи за осигурителни вноски	915	880
Разходи за амортизации	239	670
Други оперативни разходи	1 465	1 064
Разходи за дарения	2	2
Общо оперативни разходи:	12 660	12 565

16.1.5. Сума на отчетените разходи, които не са платени до датата на финансовия отчет:

Размерът на отчетените, но не платени разходи е несъществен, спрямо общия размер на платените разходи от ВСУ.

16.2. Същност на отчетените финансови разходи през периода

<i>Категория финансови разходи</i>	<i>Разход - стойност (хил.лв.)</i>	
	<i>2017 г.</i>	<i>2016 г.</i>
Разходи от отрицателни разлики от промяна на валутни курсове	336	9
Разходи за лихви по финансов лизинг	-	2
Други финансови разходи – обезценка на вземания	884	-
Други финансови разходи – банкови комисионни	26	20
Общо финансови разходи:	1 246	31

17. Ефекти от промените във валутните курсове

17.1. Сума на валутните курсови разлики, включени във финансовия резултат за периода

<i>Валутни разлики</i>	<i>Сума (хил.лв.)</i>	
	<i>2017 г.</i>	<i>2016 г.</i>
Положителни (приход)	5	105
Отрицателни (разход)	336	9
Нетен резултат от курсови разлики	(331)	96

Дата: 27.03.2018 г.

Съставител :

(Румяна Жекова)

Ръководител :

(проф.д.ик.н. Анна Недялкова)

